



WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **S. P.** skazanego za czyn
z art. 278 § 1 k.k. i in. po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu bez udziału stron
w dniu 14 czerwca 2023 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść
skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Targu
z dnia 23 listopada 2021 r., sygn. akt II K 504/21

**uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do S. P. i w
tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w
Nowym Targu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2021 r., sygn. akt II K 504/21, Sąd Rejonowy w Nowym Targu:

- w punkcie V uznał oskarżonego S. P. za winnego popełnienia czynów zarzuconych mu w akcie oskarżenia w punktach od I do II i w punktach IV, od VI do VIII z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. przy czym przyjął, że stanowią one ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy art. 278 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. oraz przy zastosowaniu art. 37b wymierzył mu karę sekwencyjną w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym;
- w punkcie VI uznał oskarżonego S. P. za winnego popełnienia czynu zarzuconego mu w akcie oskarżenia w punkcie III z art. 190 § 1 k.k. i za to na mocy powołanego przepisu wymierzył mu karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności;
- w punkcie VII uznał oskarżonego S. P. za winnego popełnienia czynu zarzuconego mu w akcie oskarżenia w punkcie V z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- w punkcie VIII na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k. w miejsce jednostkowych kar orzeczonych w punkcie IV, V, VI niniejszego wyroku wymierzył oskarżonemu S. P. karę łączną 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym;
- w punkcie IX na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu S. P. okres zatrzymania w sprawie od dnia 28 kwietnia 2020 roku godz. 06:30 do dnia 29 kwietnia 2020 roku godz. 15:00;

- w punkcie XIV na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonych M. P., S. P. i A. M. solidarnie obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę kwoty 2600 zł (dwa tysiące sześćset złotych) na rzecz pokrzywdzonego J. W. oraz kwoty 1650 zł (tysiąc sześćset pięćdziesiąt złotych) na rzecz pokrzywdzonego S. W.; od oskarżonych M. P. i S. P. solidarnie kwoty 5500 zł (pięć tysięcy pięćset złotych) na rzecz pokrzywdzonego A. K.; od oskarżonych M. P. i A. M. solidarnie kwoty 2500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) na rzecz pokrzywdzonego R. S.; od oskarżonego M. P. kwotę 2500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) na rzecz pokrzywdzonego W. H.; od oskarżonego S. P. kwotę 2500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) na rzecz pokrzywdzonego J. W.; od oskarżonego S. P. i A. M. solidarnie kwoty 5000 zł (pięć tysięcy złotych) na rzecz pokrzywdzonego S. M.

Wyrok zawiera również inne rozstrzygnięcia dotyczące oskarżonych M. P. i A. M. oraz w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku nie został wywiedziony zwyczajny środek zaskarżenia i w konsekwencji uprawomocnił się on w dniu 1 grudnia 2021 r.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł Prokurator Generalny, który zaskarżył powyższy wyrok w zakresie dotyczącym S. P. w całości, na niekorzyść oskarżonego, podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego - art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k., polegającego na:

1. uwzględnieniu przez Sąd wadliwego wniosku oskarżonego S. P. o dobrowolne poddanie się karze bez przeprowadzania postępowania dowodowego, któremu nie sprzeciwił się prokurator i należycie powiadomieni o terminie rozprawy pokrzywdzeni pouczeni o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku i wymierzenie uzgodnionych z oskarżonym kar łącznych,
2. wadliwym zmodyfikowaniu wniosku w zakresie dotyczącym jednej z kar jednostkowych, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego:
 1. art. 37b k.k., poprzez orzeczenie wobec oskarżonego za ciąg przestępstw z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. i art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1

- k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 37b k.k. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, jako składowej kary sekwencyjnej, mimo że kara taka mogła być orzeczona w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy,
2. art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., poprzez orzeczenie jako kary łącznej, postulowanej we wniosku, kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, mimo wymierzenia oskarżonemu, zgodnie z wnioskiem, kar jednostkowych w wysokości: 2 miesięcy pozbawienia wolności, 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku pozbawienia wolności, co skutkowało zaniechaniem objęcia karą łączną kary 1 roku pozbawienia wolności podlegającej obligatoryjnemu łączeniu, a w konsekwencji orzeczeniem kary łącznej poniżej ustawowo określonej granicy;
 3. art. 85 § 1 k.k. poprzez orzeczenie jako kary łącznej kary 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, mimo braku wniosku o wymierzenie oskarżonemu tego rodzaju kar jako kar jednostkowych i orzeczenie tylko jednej takiej kary jako kary jednostkowej.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nowym Targu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Zgodnie z art. 387 § 2 k.p.k. sąd może uwzględnić złożony przez oskarżonego wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzania postępowania dowodowego (dalej powoływany także jako wniosek o dobrowolne poddanie się karze), gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości; uwzględnienie wniosku jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator, a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczone o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku. Nie budzi również wątpliwości, że sąd może zaaprobować takowy wniosek jedynie wtedy, gdy zawarta we wniosku propozycja jest zgodna z przepisami

prawa materialnego i procesowego. W sytuacji, w której treść wniosku tym regulacjom nie odpowiada, obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany, konwalidującej dostrzeżoną wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź nieuwzględnienie wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2019 r., V KK 34/18).

Pozytywna decyzja sądu w przedmiocie uwzględnienia wniosku oskarżonego, złożonego na podstawie art. 387 k.p.k., ma zaś daleko idące konsekwencje. Zobowiązuje bowiem sąd do wymierzenia kary zgodnej z wcześniej zaakceptowanym wnioskiem. Tym samym orzeczenie przez sąd kary (innego środka karnoprawnej reakcji) odmiennej od wnioskowanej przez oskarżonego, co do której prokurator i pokrzywdzony nie zgłosili sprzeciwu, jest niedopuszczalne. Stanowi jednak złamanie „swoistej ugody”, określającej warunki dobrowolnego poddania się karze i bez wątpienia musi być traktowane jako rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, określonych w art. 387 § 1 i 2 k.p.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia (zob. wyrok SN z 25.07.2001 r., III KKN 443/00).

W analizowanej sprawie sąd *meriti* nie dochował wskazanych wyżej reguł wyznaczających prawidłowe procedowanie w sprawie, w której zgłoszono wniosek o dobrowolne poddanie się karze. Obrońca, składając w imieniu oskarżonego wniosek w trybie art. 387 § 1 k.p.k., domagał się wymierzenia oskarżonemu za czyny z punktów I, II, IV, VI – VIII aktu oskarżenia – kary trzech miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z punktu III aktu oskarżenia – kary 2 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z punktu V aktu oskarżenia kary roku pozbawienia wolności, oraz kary łącznej w wymiarze 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz roku i sześciu miesięcy ograniczenia wolności po 30 godzin w stosunku miesięcznym (k. 635).

Treść powyższego wniosku rażąco zatem odbiegała od kary, która została orzeczona wobec oskarżonego za czyny od I, II, IV i od VI do VIII. Sąd za te czyny, na mocy art. 278 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. oraz art. 37b k.k., wymierzył bowiem oskarżonemu karę sekwencyjną w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym. Powyższe orzeczenie było nadto rażąco sprzeczne z treścią art. 37b k.k., co trafnie zauważył

autor kasacji. Przepis ten stanowi, że *w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat - 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. Przepisów art. 69-75 nie stosuje się. W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.* Określenie "górna granica ustawowego zagrożenia", użyte na gruncie przywołanej regulacji, odnosi się do zagrożenia przewidzianego w sankcji przepisu określającego dany typ przestępstwa, a nie do kary, która w ogóle jest możliwa do wymierzenia w realiach danej sprawy, np. przy zastosowaniu przepisów o nadzwyczajnym obostrzeniu kary. Oznacza to, że także przepis art. 91 § 1 k.k. owej „górnej granicy ustawowego zagrożenia”, przewidzianej dla danego czynu, nie zmienia, a pozwala jedynie wymierzyć jedną karę za ciąg przestępstw „w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę”. Skoro zatem czyny przypisane oskarżonemu S. P. stanowiły występkę kradzieży z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., zagrożone karą do 5 lat pozbawienia wolności, to nie można było w trybie art. 37b k.k. orzec za nie kary pozbawienia wolności w wymiarze 6 miesięcy, a co najwyżej „w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 31 stycznia 2019 r., II KK 172/18).

Przepisy prawa materialnego, narusza również rozstrzygnięcie dotyczące kary łącznej, przy czym w związku z oczywistą omyłką pisarską, która występuje w sentencji wyroku (co trafnie dostrzegł skarżący – zob. s. 7 kasacji) i brakiem uzasadnienia tego judykatu, nie sposób jednoznacznie zidentyfikować istotę tego naruszenia. Jeśli bowiem przyjąć, że sąd *meriti* orzeczeniem o karze łącznej objął wszystkie wymierzone tym wyrokiem kary jednostkowe, to bez wątpienia obraził przepis art. 86 § 1 k.k. poprzez orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze niższym od wymiaru najwyższej z podlegających łączeniu kar jednostkowych, tj. kary roku pozbawienia wolności orzeczonej za przestępstwo kradzieży z włamaniem z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (punkt VII części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku). Jeśli zaś przyjąć, że sąd świadomie nie objął węzłem kary łącznej ostatnio wspomnianej kary jednostkowej, to wówczas

należałoby uznać, że zaskarżone orzeczenie zapadło z rażącą obraza art. 85 § 1 k.k. Oczywiście nietrafne było również orzeczenie jako kary łącznej kary ograniczenia wolności w sytuacji, gdy oskarżonemu wymierzono tylko jedną jednostkową karę ograniczenia wolności. Nie pozwalał na to ani art. 85 § 1 k.k., ani – niepowołany przez sąd – art. 87 § 2 k.k.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że oczywista zasadność wywiedzonego w przedmiotowej sprawie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, w którym jednoznacznie wykazano zaktualizowanie się podstawy kasacyjnej z art. 523 § 1 k.p.k., nie mogła budzić jakichkolwiek wątpliwości. Z tego też powodu Sąd Najwyższy, uwzględniając kasację w trybie art. 535 § 5 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej oskarżonego S. P. i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Nowym Targu do ponownego rozpoznania.

W postępowaniu ponownym sąd pierwszej instancji, pamiętając o wskazaniach Sądu Najwyższego, jeszcze raz zbada złożony przez oskarżonego wniosek o dobrowolne poddanie się karze, a następnie podejmie decyzje procesowe w pełni respektujące treść przepisów materialnych i procesowych. Badając sprawę w postępowaniu ponownym sąd pierwszej instancji powinien pamiętać i o tym, że wniosek o dobrowolne poddanie się karze powinien zawierać wyraźne i precyzyjne oświadczenia nie tylko co do kary, ale i co do środków kompensacyjnych, jakie mają być wobec oskarżonego orzeczone. Wniosek złożony przez obrońcę S. P. w analizowanym postępowaniu, w zakresie dotyczącym tego oskarżonego, nie zawierał zaś jakichkolwiek oświadczeń co do obowiązku naprawienia szkody.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

(M.K.)

[f.n]